

De plusklas

Waarom?

Als een kind snel leert en een ontwikkelingsvoorsprong heeft, kan een kind heel anders denken dan zijn klasgenoten. Soms ontstaat er faalangst, perfectionisme, een negatieve werkhouding of motivatieproblemen en dit kan aanpassen, onderpresteren of opvallend gedrag veroorzaken. Het is belangrijk om het sociale welbevinden in de gaten te houden, omdat het kind zich anders kan voelen dan de rest. Daarom bestaat de plusklas.

In de plusklas staan 3 vaardigheden centraal

Leren leven

In de plusklas praten kinderen over wat hen bezighoudt. Filosoferen, gedachten uitwisselen en zelfreflectie, zoals de mindset krijgen veel aandacht omdat deze kinderen vaak ervaren dat ze dieper en/of sneller denken dan anderen en hierdoor bijv. andere eisen stellen aan vriendschappen.

Leren leren

Ook zijn ze gewend dat zij vaardigheden als het ware vanzelf leren.

Door moeilijke opdrachten aan te bieden, leren ze doorzetten, een goede aanpak kiezen en ervaren ze welke vaardigheden nodig zijn om echt iets te leren (metacognitie).

Leren denken

Dit klinkt onlogisch, want deze kinderen kunnen juist heel goed denken, maar dat betekent niet dat zij ook steeds eerst nadenken, voordat ze aan een opdracht beginnen. Ook moeten ze leren om hogere denkvaardigheden te gebruiken zoals analytisch, kritisch en creatief denken. Pas dan gebruiken ze hun talent. Reflecteren hoort hier tenslotte ook bij.

De mindset en uitdagingen

Wat voor overtuigingen hebben kinderen over intelligentie en talent? Waarom hebben juist meer- of hoogbegaafde kinderen vaak een vaste mindset – de overtuiging dat intelligentie vast staat en onveranderbaar is - en hoe verander je dit?

Hoogbegaafdheid en mindset

Wanneer je aan kinderen vraagt wat hoogbegaafdheid is, krijg je over het algemeen antwoorden als deze: 'Dat je superslim bent', 'Het slimste kind van de klas' of 'Alles goed kunnen'. Kinderen (en volwassenen) gebruiken bij het beschrijven van hoogbegaafdheid regelmatig termen die te maken hebben met intelligentie, beter/sneller zijn dan anderen en goed zijn in iets. Dit soort bewoordingen refereren aan vaste eigenschappen en impliceren dat hoogbegaafd zijn inhoudt dat je de beste bent of moet zijn.

Feedback op het proces of op de vaste eigenschappen van een kind?

Daarnaast loopt de ontwikkeling van hoogbegaafde kinderen vaak voor op die van hun leeftijdgenoten. Ze weten vaak als klein kind al veel. Natuurlijk worden kinderen hier vaak om geprezen, maar de kans is groot dat deze complimenten gericht zijn op hun intelligentie en het gemak waarmee ze leren, met andere woorden: op vaste eigenschappen en niet op de inzet.

Uitdagingen vermijden

Hierdoor kunnen meer- of hoogbegaafde kinderen gaan denken dat alles vanzelf moet gaan. Er zijn hoogbegaafde kinderen die het vreselijk vinden om verrijkingsopdrachten te maken en die hun werkboekjes zo diep mogelijk in hun laasje verstoppert of alleen de gemakkelijke opdrachten maken. Ze voelen zich bij moeilijke opgaven dom of faalangstig en zeggen dan: 'Ik doe het niet' of 'ik kan dit niet'. Voor hen is het erg belangrijk om te weten dat dit niets te maken heeft met hun intelligentie, maar met hun inzet en aanpak bij de taken.

Kritische ingesteldheid

Bovendien zijn hoogbegaafde kinderen vaak al op heel jonge leeftijd in staat om kritisch naar zichzelf te kijken. Wanneer ze zien dat anderen dingen kunnen die zijzelf nog niet beheersen, kunnen ze zich dom of niet goed genoeg gaan voelen en zich gaan schamen voor de fouten die ze maken. Ze willen vervolgens alleen nog maar dingen doen waarvan ze zeker weten dat ze het kunnen.

Kortom, reden genoeg om de overtuiging van deze kinderen over intelligentie te bespreken in de plusklas en hun werkhouding en zelfvertrouwen te verbeteren, zodat ze de uitdagingen aan willen gaan die wij hen aanbieden.

In de plusklas zijn we daarom extra alert op:

- Feedback die over het proces gaat: 'Goed dat je eerst de opdracht hebt gelezen'.
- Vooruitgang van het kind zelf en niet ten opzichte van de groep,
- Leermomenten maken van fouten of lastige opdrachten,
- Het gebruik van de woorden 'Nog niet': Ik kan het niet...je kunt het NOG niet.
- En gebruiken we de fictieve personages Fixie en Growie om kinderen te leren denken vanuit een groei mindset.

Succesvol intelligent

Sternberg spreekt over drie denkvaardigheden: analytische, creatieve en praktische vaardigheden. Hij stelt dat er sprake is van 'succesvolle intelligentie' wanneer iemand in staat is om zijn vaardigheden op zowel analytisch, creatief als praktisch gebied succesvol te managen. In de plusklas kijken kinderen naar hun denkprofiel. Wat kan ik al goed en wat wil ik graag leren:

Analytisch denken	Creatief denken	Praktisch denken
☐ Nadenken over karakters in verhalen	☐ Nieuwe dingen ontwerpen	☐ Dingen repareren
☐ Meningen vergelijken	☐ Nieuwe ideeën inbrengen	☐ Leren door te doen
☐ Kritisch op (eigen-) werk	☐ Fantasie gebruiken	☐ Vriendschappen onderhouden
☐ Logisch nadenken	☐ Rollenspellen	☐ Nadenken over reacties
☐ Nadenken over meningen	☐ Ongewone oplossingen bedenken	☐ Toepassen door te doen
☐ Gedrag beoordelen	☐ Dieper nadenken over gewone dingen	☐ Ruzies oplossen
☐ Moeilijke dingen uitleggen	☐ Denken in beelden	☐ Advies geven over problemen
☐ Problemen logisch oplossen	☐ Nieuwe dingen bedenken	☐ Iemand overhalen
☐ Denkpuzzels	☐ Dingen anders voorstellen	☐ Leren door samenwerken
☐ Logisch redeneren	☐ Dagdromen	☐ Kennis toepassen op iets nieuws
☐ Sorteren en categoriseren	☐ Componeren	☐ Teamwerk
☐ In mijn eentje nadenken	☐ Toneelspelen	☐ Aanpassen aan nieuwe situaties

Werken aan metacognitie

Metacognitie is het 'leren over leren'. Metacognitieve strategieën zijn de tools om over het leerproces van de leerlingen te praten en er inzicht in te krijgen. Er zijn verschillende metacognitieve strategieën:

- Concentreren
- Niet opgeven
- Samenwerken (coöperatief)
- Nieuwsgierig zijn
- Proberen
- Je fantasie gebruiken
- Jezelf blijven verbeteren
- Genieten van het leren

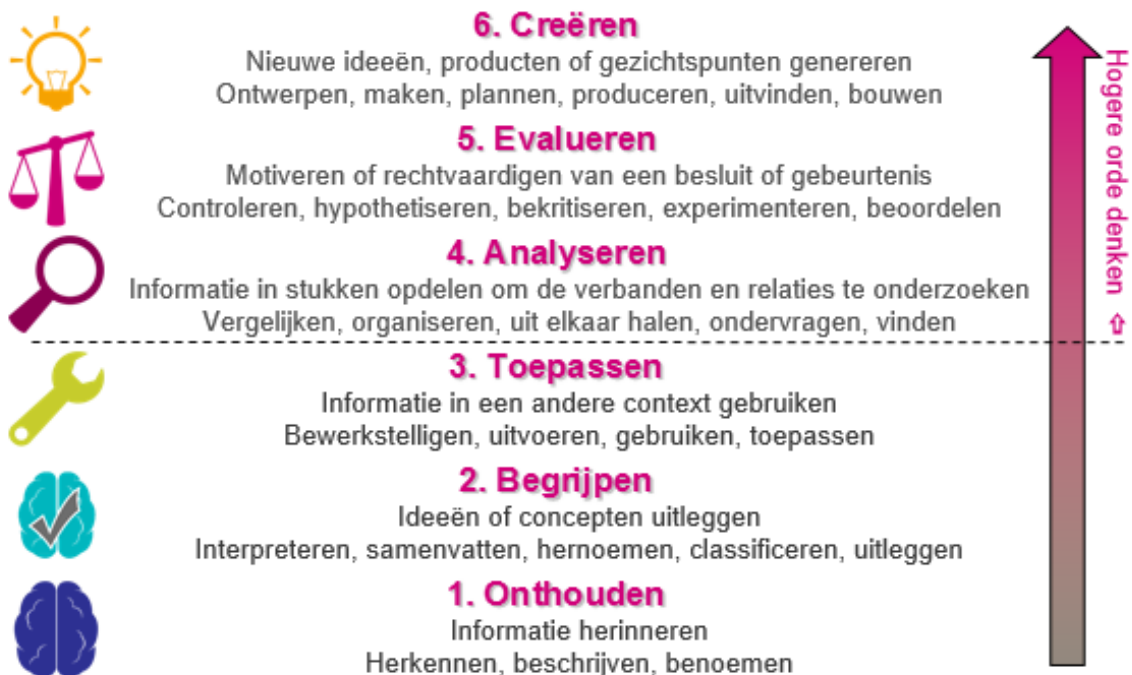
Als een taak ingewikkeld is, bepalen voornamelijk de metacognitieve vaardigheden en niet het intellectuele vermogen het leerresultaat.

Hogere orde opdrachten in de plusklas

Bij hogere orde vragen en opdrachten zijn voor het antwoord of de uitvoering de vaardigheden analyseren, evalueren of creëren nodig. Het zijn vragen en opdrachten die zich richten op:

- Stimuleren van leerlingen om verder en meer kritisch na te denken
- Stimuleren van het probleemoplossend denkvermogen
- Ontlokken van discussie
- Stimuleren van leerlingen om zelfstandig op zoek te gaan naar informatie

Bloom's Taxonomie

Filosofie

Door te filosoferen leren de kinderen veel van wat je niet uit een boekje kunt leren. Redeneren, respect, empathie, reflecteren, outside-the-box denken, goed en precies formuleren om maar eens een paar dingen te noemen, maar bovenal leren ze kritisch en creatief denken.

Smartgames

Smartgames zijn logische denkspellen om je geheugen te trainen, je ruimtelijk inzicht te verbeteren en je probleemoplossend denken te trainen. De opdrachten worden steeds moeilijker en zo leer je je frustratieniveau te bereiken en door te zetten.

Project met een stappenplan

Bij project werken de leerlingen volgens het TASC stappenplan. Het geeft houvast tijdens het werken aan het project en stimuleert taakgerichtheid, plannen en evalueren. De leerlingen zijn op deze manier zelf aan het nadenken, actief betrokken en door het samenwerken komen ze tot leren in een betekenisvolle context. Het TASC-model gaat uit van acht opeenvolgende fasen, die in een sterke sociale context worden aangeboden.

Ook doen we regelmatig leeskrakers, breinbrekers, lastige rekenpuzzels, dilemma's, proefjes, brainstormen, mindmappen, creatieve opdrachten, coachkaarten en eigenwijsjes.

Wat zijn de resultaten van de plusklas?

Leerlingen zijn enthousiast over de plusklas. Ze geven aan gelukkiger te zijn en voelen zich uitgedaagd. Ouders reageren positief en merken dat hun kind tot bloei komt. Kinderen durven meer zichzelf te zijn en zich te uiten.

Wie begeleidt de Plusklas?

De plusklassen worden begeleid door Henriëtte Boorsma-Kootstra en Arjen Tabak. Henriëtte is gespecialiseerd in talentontwikkeling en hoogbegaafdheid. Ze is afgestudeerd master of Education en heeft de richting talent en excelleren gedaan.

Arjen Tabak is leerkracht, onderwijskundige en Pabo-docent. Hij geeft al meer dan 20 jaar les in het basisonderwijs. Met zijn bedrijf ontwikkelt hij lesmateriaal voor het basisonderwijs over Burgerschapsvorming. Voor de Hanzehogeschool in Groningen begeleidt hij studenten die leerkracht willen worden.

Aanmelden en meer informatie

De plusklas heeft een speciale aanmeldprocedure. Daarbij wordt onder meer gekeken naar uitkomsten van registraties en toetsen, gesprekken tussen ouders, leerkracht en intern begeleider (IB) en eventueel het IQ van een kind. De ib-er van de basisschool kan, in overleg met de ouders en leerkracht, de aanmeldprocedure opstarten.